

I. UVOD

Osnovnošolski nadobudneži smo tudi to šolsko leto stopili skupaj. V zavedanju, da premalo poznamo svoj kraj, smo se podali na zanimivo raziskovalno delo.

Tokrat smo se soglasno strinjali, da se domislimo legende o Votli peči, ki je dandanes le še opuščen kamnolom z obrisih morskih školjk. Prav tako smo celotno zgodbo povezali s samostanom v dolini Sv. Janeza Krstnika; Žičko kartuzijo. Navdih smo poiskali v obstoječi legendi o Otokarju III. in njegovi ustanovitvi samostana.

Nekajkrat smo bili "raziskovalci na terenu". Pod glavno hipotezo, da dokažemo, da ima naš kraj z okolico še mnogo neodkritih biserov, smo dosegli svoj cilj. Prav vsi smo bogatejši za znanje in izkušnje.

In medtem, ko smo se učenci na terenu zelo zabavali, je nastala naša raziskovalna naloga in nova legenda, ki se bo morda med domačini ali širše, tako dobro razširila kot se je obstoječa legenda o zajcu in ustanovitvi žičkega samostana.

Najstniška razposajenost in prekipevanje čustev sta nam dala navdih, da zapišemo ljubezensko zgodbo o Otokarju III. Traungaucu in njegovi ženi KunigundivonVohburg; z naslovom: *« Legenda o školjkah iz Votle peči – O ljubezni med Otokarjem III. in Kunigundo »*.

Pa, pokukajte v svet neokrnjene narave, v svet srednjega veka, v osrčje nebeške miline Žičkega samostana in skrivnostnega skalnega previsa Votla peč na Žički gorci.

II. EMPIRIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE:

TERENSKO DELO V VOTLI PEČI IN ŽIČKI KARTUZIJI

2.1. Fosili na Homcu (Žička gorca)

V pozni jeseni, ko je ob jutrih srebrnina že začela prekrivati zeleno plast trave, smo se mladi nadobudneži lotili letošnje raziskovalne naloge.

S sloganom glavne hipoteze, ki temelji na kreiranju nove legende, smo se radovedni odpravili na bližnje lokacije, ki Dravinjski dolini prav gotovo predstavljajo velik ponos in potrditev za dobro ohranjanje kulturne dediščine.

Na našo vasico je počasi, a vztrajno začel naletavati sneg, a le-ta ni preprečil naše radovednosti o fosilih na Homcu, v kraju Žiče. V mrzlem in vetrovnem vremenu smo se odpravili na Homec- Žičko gorco. Izvotlitev Votla peč med domačini že nekaj časa buri domišljijo in vzbuja dvome o nastanku. Skrivnostnost omenjenega spodmola pa smo pod drobnogled vzeli tudi mi.

Slika 1: Votla peč – skalni previs na Homcu

Ob videnju zanimive, visoke previsne stene, smo na njej opazili tudi številne fosile školjk in njihove odtise.

Slika 2: Ostanke školjk v Votli peči

Homec je 462m visok hrib, nahajajoč se severno nad vasjo Žiče. Le-te se nahajajo na križišču cest proti Ločam, Poljčanam, Špitaliču, Tepanju in Slovenskim Konjicam.

Fosili so ostanki rastlin in živali, ki so živele v preteklih geoloških obdobjih. Najdemo jih v sedimentnih kamninah, najpogosteje pa so ohranjeni tudi trdi deli morskih organizmov in sledovi lazenja. Nastanek fosilov je sicer dolgotrajen proces, ki se začne z usedanjem glin, mulja, peska in proda (s pomočjo erozije). Teža novih usedlin iztiska vodo iz globlje ležečih. Nato se mehki sedimenti zgostijo in sprimejo v trdne sedimentne kamnine. Prav zaradi redkosti tovrstnih fosilov, se naša dolina lahko ponosno ponaša z Votlo pečjo.

Votla peč se skupaj s svojo dolžino desetih metrov, globino štirih metrov in višino treh metrov, ponaša tudi z odtisi školjk vrste *Chlamys multistratus* iz srednjega mioena.

Slika 3: Odtisi školjk v kamnu

Najverjetneje je veliko kamna iz Homca uporabljenega tudi pri gradnji hiš v neposredni bližini in pri gradnji Žičke kartuzije. Z namenom, da si domnevne gradbene materiale iz Votle peči na območju Žičke kartuzije ogledamo na lastne oči, smo se nekaj dni kasneje odpravili tudi tja.

2.2. Žička kartuzija

Dolina sv. Janeza Krstnika z mogočno Žičko kartuzijo je skrivnostna zgradba, ki s svojo spokojnostjo obiskovalcu omogoči umik pred civilizacijo in ga objame z milino, tišino, mogočnosti in spoštljivosti. Nahaja se v bližini naselja Žiče v občini Slovenske Konjice.

Kartuzijo je med leti 1155 do 1165 ustanovil štajerski mejni grof Otokar III. Traungauski. Z ustanovno listino pa je nastanek današnje znamenitosti overil njegov sin Otokar IV. Traungauski, od leta 1180 pa štajerski vojvoda. Gre za najstarejšo kartuzijo v Srednji Evropi in za prvi samostan tega reda zunaj Francije in Italije.

Danes kartuzija velja za turistično in kulturno-zgodovinsko znamenitost, ki jo letno obišeče okrog 20.000 obiskovalcev. Ob vhodu stoji Gastuž, najstarejša in zagotovo neizmerno gostoljubna gostilna na Slovenskem (od leta 1467), ki v svoji zbirki hrani tudi srednjeveške kuharske recepte.

Slika 4: Primož, Zala, Mila, Rebeka in Neja pred kartuzijanskim pokopališčem

V zeliščni prodajalni Viva Sana, ki nadaljujejo tradicijo ene najstarejših lekarn, se pa turisti lahko oskrbijo z različnimi zeliščnimi pripravki.

Žička kartuzija iz 12. stoletja je edinstven pomnik zgodovine življenja menihov. Bratovski samostan je razpadel v 18. stoletju, ostale pa so meniške hišice, obednica, kuhinja in redovna cerkev. Rokopisi iz tega območja dajejo kljub okrnjenosti vpogled v več stoletij

nepretrganega razvoja srednjeveške knjige. Danes tam najdemo približno 120 srednjeveških rokopisov in skoraj 100 fragmentov. Tovrstne rokopise lahko na Slovenskem zasledimo le v Žički kartuziji. Paleografska oblika pisave nas popelje več tisočletij nazaj in naše telo zlije v ti. žički slog. V kletih mogočne kartuzije pa se preliva žlahtna kapljica vinorodnih pobočij. Leta 1485 je Paolo Santonino ob obisku samostana zapisal: *"Ta čas imajo sami več vina kakor vsa preostala pokrajina skupaj."*

Ob stopinjah, ki so tisti dan že dobile negativen predznak, pa smo se v ličnih in nič kaj toplih oblačilih fotografirali pred naravno lepoto- obzidjem samostana.

Slika 5: Otokar III. in njegova žena Kunigunda (tretja iz leve) v spremstvu spletičen pred vhomom v samostan

(Risba: Utrinki iz fotografiranja izpod spretnih rok Primoža Lovrenčiča)

Po uspešnem in zabavnem fotografiranju pa smo se z globokim zadovoljstvom, da smo premagali neusmiljeno vreme v okolju kamnitega obzidja, premraženih vrnilih proti šoli in si privoščili topel čaj.

III. SODELOVANJE Z LITERARNIM DRUŠTVOM GNEZDO IN TURISTIČNO INFORMACIJSKIM CENTROM V SLOVENSКИH KONJICAH

3.1. Literarno društvo Gnezdo iz Slovenskih Konjic

Ga. Veronika Dolšak – Ela nam je pri raziskovalni nalogi pomagala, da smo se lahko vsaj za en dan preoblekli v srednjeveška oblačila takratnega plemiškega sloja in na ta način bolj pristno podoživeli njihovo življenje. Oblačila smo uporabili za fotografiranje Kunigunde in njenih spletičen v Votli peči, prav tako smo si jih oblekli v Žički kartuziji, kjer se nam je pridružil sam plemeniti štajerski mejni grof, Otokar III. Traungauski.

Slika 6: Utrinki iz fotografiranja v Žički kartuziji (Rebeka, Neja, Mila, Zala in Primož)

3.2. Sodelovanjem s TIC-em iz Slovenskih Konjic

Turistična vodnica TIC-a iz Slovenskih Konjic, usposobljena še posebej za vodenje po dolini Sv. Janeza, ga. Tina Esih, nam je z veliko naklonjenostjo in še večjim poznavanjem zgodovine samostana, dopolnila naše znanje.

Skupaj smo se odpravili na ogled ostankov samostana, kjer se nam je v sodelovanju z vodnico porodila ideja o naši legendi. « *Legenda o školjkah iz Votle peči – O ljubezni med Otokarjem III. in Kunigundo* ».

Letošnje leto mineva jubilejnih 850 let od prve omembe in ustanovitve Žičke kartuzije. V ta namen bodo v TIC-u, kot nam je povedala vodja TIC-a ga. Tjaša Kangler, veličastno obletnico proslavili. V poletnih mesecih bodo na prostoru samostana izvedli številne aktivnosti in s tem popestrili turistično ponudbo.

Občina Slovenske Konjice bo v sodelovanju s konjiško gimnazijo pripravila program. Načrtujejo odprtje ene izmed Štajerskih literarnih stez srednjega veka v Žički kartuziji. Osrednja prireditev bo v mesecu juliju, ko bodo v kartuziji priredili velik srednjeveški dan s koncertom gregorijanskega korala.

Najverjetneje bodo gostili tudi otvoritveni dan Dnevov evropske kulturne dediščine. Omenjene aktivnosti bodo skušali predstaviti na mednarodni odmevnih turističnih borzah. Oktobra 2014 so imeli takšno predstavitev v italijanskem Riminiju.

Za sodelovanje so povabili tudi učence in učenke naše šole. Legendo, ki smo jo ustvarili s skupno domišljijo, bomo ob tej priložnosti predstavili in upamo, da se bo med domačini, če ne tudi širše dobro prijela.

Prav tako smo v dogovoru z ga. Nušo Mlaker iz Turističnega društva Žička gorca iz Žič, o postavitvi informacijske table pred Votlo pečjo, na kateri bi bila zapisana « *Legenda o školjkah iz Votle peči – O ljubezni med Otokarjem III. in Kunigundo* ».

Mimo namreč vodijo pohodniške poti, s čimer bi popestrili obisk Votle peči vsem, ki bi tja (ne)namerno zašli.

IV. ZGODOVINSKA DEJSTVA O KUNIGUNDI

Kunigunda von Vohburg je bila žena štajerskega mejnega grofa Otokarja III. Traungauca, ki je bil ustanovitelj Žičke kartuzije in mati Otokarja IV., ki je nadaljeval z gradnjo samostanskega kompleksa v dolini Sv. Janeza pri Žičah.

Po smrti moža Otokarja III. leta 1164, ki je umrl na vojaškem pohodu na Madžarsko, je odšla v samostan v Admont (danes na avstrijskem Štajerskem), kjer je dvajset let služila kot nuna. Kdaj je bila rojena ni znano, vemo le, da je umrla 22. novembra 1184 v tem samostanu.

Slika 7: Risba Kunigunde von Vohburg kot si jo je zamislil eden izmed avtorjev raziskovalne naloge Primož Lovrenčič

Slika 8: Risba Otokarja III. Traungauca kot si ga je zamislil eden izmed avtorjev raziskovalne naloge David Kolar

V. LEGENDA O ŠKOLJKAH IZ VOTLE PEČI – O VELIKI LJUBEZNI MED OTOKARJEM III. IN KUNIGUNDO

Na vzhodu, v deželi Ogrski, je živela deklica, po imenu Kunigunda. Vsak dan se je sprehajala ob Blatnem jezeru in nabirala školjke. Nežni glasovi, ki so prihajali iz njih, so ji krajšali samotne dneve. Vendar, to niso bili navadni glasovi, bila so šepetanja umrlih duš.

Nekega dne se je s starši odpravila na romanje do svetega mesta. Blizu doline Sv. Janeza, pri kraju Žiče, jih je zajela nevihta. Kunigunda se je sama prebudila pod skalnim previsom, kjer je nad sabo zagledala odtise školjk v kamnu.

Iz školjk je zaslišala glas Sv. Janeza Krstnika, ki je dejal, naj se odpravi po poti do samostana kartuzijanov v Žičah.

Dobri menih ji da zatočišče v Gastužu, saj ji je vstop v samostan prepovedan. Ker je imela Kunigunda zelo rada knjige, kar pa je bilo v tistem času nedopustno za ženske, se je vsak večer pretihotapila v knjižnico v samostanu, kjer je vso noč brala. Nekaj časa ji je to uspevalo neopazno, dokler je nekega večera ne zaloti Otokar (mišljen je Otokar III. Traungauski, ki je ustanovil samostan na današnjem področju).

Bila je ljubezen na prvi pogled. Kunigundina skrivnost je ostala pri njem skrbno varovana. Od takrat naprej sta se vsak večer na skrivaj srečevala v knjižnici. Po nekaj mesecih se poročita. Po letu dni se jima rodi sin Otokar, mlajši (mišljen je Otokar IV., ki je nadaljeval z izgradnjo samostana). Otokar je sinu ves čas pripovedoval zgodbo o zajcu, ki jih je sam zelo rad poslušal, ko je bil še majhen otrok. Vsi trije so bili zelo srečni. A, sreča ni trajala dolgo, saj Otokarja pokličejo na vojaški pohod, v domovino njegove žene, na Ogrsko.

Ko je minilo že nekaj mesecev, odkar je bila brez moža, se je Kunigunda poznega večera odpravila na sprehod po Žičah. Na gozdni jasi je zagledala zajca ter se mu približala, saj se je zajec ni bal. Ko ga pogleda v oči je imela občutek, da gleda v oči svojega ljubljenega. Kljub temu, da se ji je to zdelo čudno, je imela občutek, da zajec želi, da mu sledi. S spletičnami se je odpravila za njim in zajec jo je vodil globoko v gozd. Kunigunda kmalu ni več vedela, kje je.

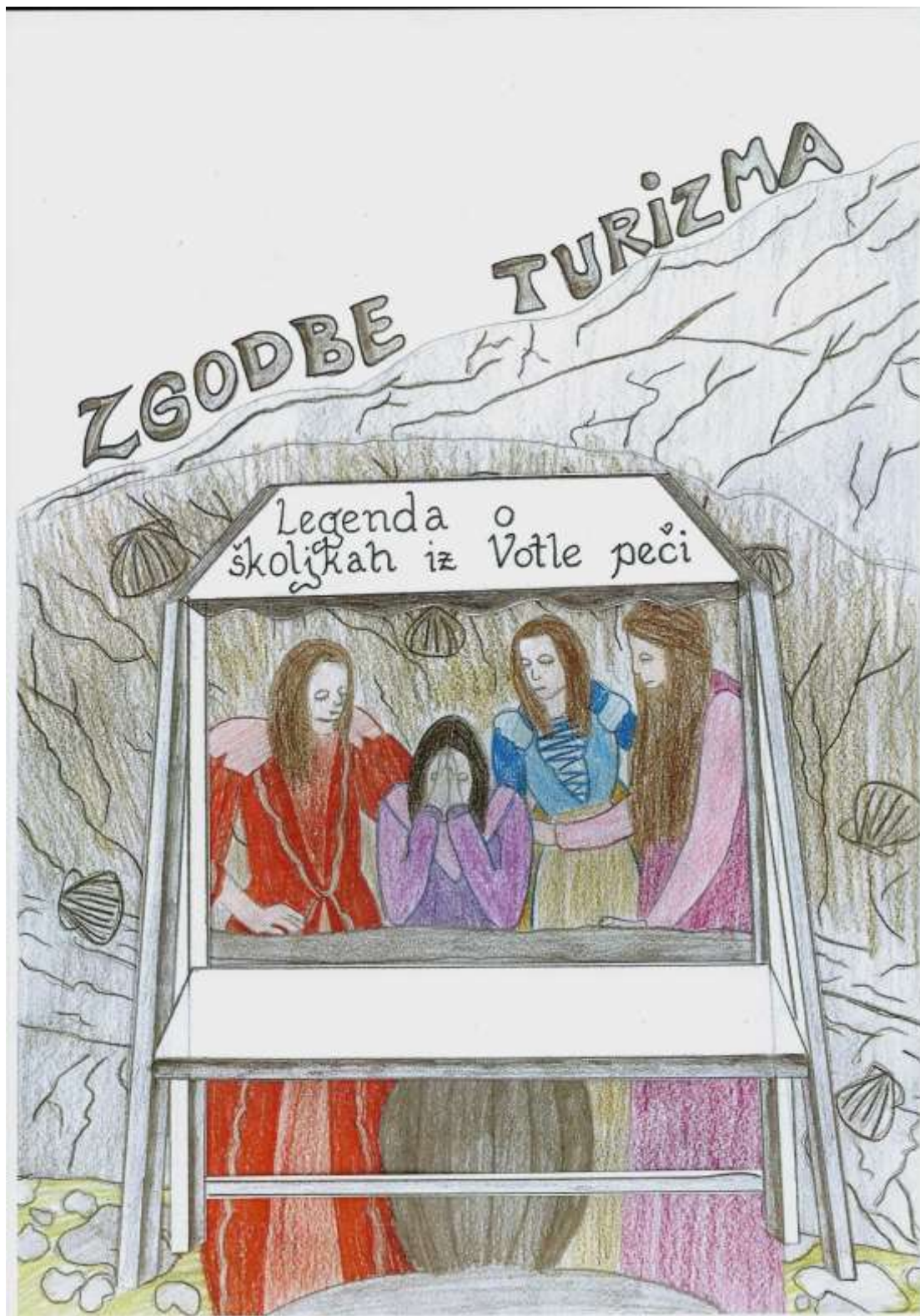

Slika 9: Kunigunda v spremstvu spletičen in zajec pri Votli peči

Prižgala je vžigalico in ugotovila, da je pod skalami, kjer se je nekoč prebudila. Spet je zagledala odtise školjk in zazdelo se ji je, da sliši glas svojega moža. Še enkrat je prisluhnila in zaslišala je, kako ji je Otokar šepetal, da jo ima rad, da ima rad njenega sina ter da naj dobro poskrbi zanj, saj njega več ne bo nazaj.

Kunigunda se je prestrašena in žalostna vrnila v Gastuž, kjer je izvedela, da je Otokar padel v bitki na Ogrskem. Na Kunigundino željo so Otokarjevo truplo pripeljejo nazaj v dolino Sv. Janeza, kjer so ga pokopali pod knjižnico, v kateri sta se spoznala. Ko je bil čas, se mu je pridružila še Kunigunda in njuni trupli naj bi bil še danes najverjetneje na tem mestu.

VI. TURISTIČNA STOJNICA V CELJU

Slika 10: Stojnica na turistični tržnici v Celju

VII. ZAKLJUČEK

Legende so vedno dopolnjevale in popestrile zgodovinska dejstva, za kar si stvari iz preteklosti za vedno zapolnimo. Človeška domišljija je brezmejna in vsemogoča. Kar v realnem življenju ni izvedljivo, postane mogoče v domišljiji.

Prav ta nas je spodbudila, da zapišemo legendo o ljubezni med Otokarjem III. in njegovo ženo Kunigundo. O tem, kako so posamezni dogodki in srečanja v življenju splet okoliščin, na katere ne moremo vplivati.

Z legendo želimo popestriti turistične zanimivosti našega kraja, predvsem v dolini Sv. Janeza, kjer je nekoč deloval sloviti žički samostan kartuzijanov.

V upanju, da bo naša legenda prav tako razpoznavna kot je obstoječa legenda o ustanovitvi Žič in samostana, smo se povezali s turističnim društvom Žička gorca, ki deluje v kraju Žiče. Z njihovim dovoljenjem bomo postavili informacijsko tablo, na kateri si bodo lahko pohodniki prebrali legendo o Školjkah iz Votle peči, ki je bila glavno vodilo pri oblikovanju naloge.

Posebnost te votline, kjer so vidni odtisi školjk, smo hoteli vključiti v turistično zanimivost.

Pa, pokukajte v svet neokrnjene narave, v svet srednjega veka, v osrčje nebeške miline Žičkega samostana in skrivnostnega skalnega previsa Votla peč na Žički gorci.

VIII. LITERATURA IN VIRI

1. Jože Mlinarič: Kartuzija Žiče in Jurklošter skozi stoletja, Pokrajinski arhiv Maribor, 1991.
2. http://de.wikipedia.org/wiki/Ottokar_III._%28Steiermark%29.
3. Novice, št. 1234, Celje, 8. Januar 2015.
4. Geološki zavod Ljubljana; Poročilo o geoloških raziskavah litotamnijskega apnenca pri Žičah, 1989.
5. Ančić, Mikuž; Poročilo o ogledu predvidenih lokacij za zavarovanje Votle peč kot naravno vrednoto, marec 2003.
6. Zavod RS za varstvo narave; Neponovljiva narava - Fosili, 1997. 4.

PRILOGA: Knjižica; Legenda o školjkah iz Votle peči